

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi streinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACŢIA,
TIPOGRAFIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
BRAŞOV, PIAŢA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir mic 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Biserica sârbească.

II.

Am văzut în nrul de ieri două motivări ale măsurilor de reglementare faţă de biserica ortodoxă sârbească din Ungaria. Mai dăm azi pe scurt încă două păreri ale fruntaşilor sârbi *Stefan V. Popovici* şi *Iaşa Tomici*, caracteristice pentru situaţie. Ei au fost intervievaţi de un redactor de la ziarul „Az Est”.

Stefan V. Popovici e deputat în cameră şi directorul *Thököly*-ului din Budapesta, om cu înclinaţii guvernamentale maghiare. Nu e mirare deci dacă el aprobă măsurile luate de guvern într-o cassare regulamentelor mai nouă, fiindcă — zice el — „aceste şi așa au fost alcătuite provizor”.

Ca motiv află şi el, că este *renitenţă* consistorului metropolitan de-a da publicare unui regulament aprobat de regele. Neagă, că s'ar fi aflat dilapidări la fonduri căci cele signalizate de comisari *Ioanovici* nu sunt altceva decât *neregularităţi formale*.

— N'a fost vre-o cauză politică? — l'a întrebat redactorul lui „Az Est”.

— La aceasta nu aş putea da răspuns precis — a zis *Popovici*. Şi apoi a arătat, că el a luptat contra tendinţei de-a introduce curenţi politice în biserică şi în congres, cari dau anză la frecări de testabile. La întrebarea, că ce efect va avea ordinaţiunea regiească? *Popovici* a zis următoarele, încheindu-şi declaraţiile:

— Nu este eschis, ca membrii partidului radical sârbesc să înceapă agitaţia pentru „cassarea autonomiei” bisericii sârbeşti. Accentuez, că aceştia n'au dreptate, deoarece şi eu consider de mai bine, ca delaturând regulamentele actuale provizorii, să aflăm c rezolvire, prin care deşi se măreşte sfera de drept a episcopilor, dar totodată să striveşte şi demagogia elementelor mirene.

Iaşa *Tomici* şeful radicalilor, a făcut aceluiaş redactor următoarele declaraţii:

Procedul guvernului îl considerăm de ilegal şi vom lupta contra lui cu toate mijloacele legale. Nu s'a vătămât aci numai autonomia, ci şi legile statului. Prin suspendarea autonomiei, guvernul a voit să se arete *complesant faţă de episcopi şi monahi*. Adeacă voieste să scoată total de sub controla congresului bisericesc *manipularea bunurilor bisericeşti şi a averii naţionale sârbeşti*.

Congresul bisericesc s'a nizu în totdeauna, ca venitele mănăstirilor să se folosească spre scopuri şcolare şi culturale sârbe şi din venitele averii naţionale să se îmbunătăţească şi soarta preoţilor de mir şi nu numai episcopii să aibă venit grase. După nouele dispoziţii să dă puterea şi venitul episcopilor, ordinele monahale vor dispune liber asupra venitelor mănăstireşti, cu eschiderea totală a controlului mirenilor. Contra acestei dispoziţii — a încheiat *Tomici* — repet, că ne vom lupta din răputeri.

Din declaraţiile aceste reiese, că sârbi naţionalişti susţin, că motivul guvernului cu restituirea constituţiei de la 1868 a fost să lovească în sârbi naţionalişti şi să ajute la putere *chicalismul*, prin care mai uşor poate stăpâni poporul sârbesc. Pe atunci guvernul spune, că pe lângă neregularităţi în administrarea averilor, s'a vărât politica în biserică şi în congres, anume politica de partid şi de aci a provenit destrăbălarea în biserică, care numai prin restituirea puterii şi vazei preoţilor superioare se poate sana.

Va fi adevăr şi pe o parte şi pe alta. Fapt e, că aici e o nouă fază a luptei dintre clericali şi mireni. Lupta aceasta decurge de vre-o 43 de ani şi să dă în jurul întrebării: În administrarea averilor bisericeşti, în cauze disciplinare, în procese matrimoniale, în stabilirea disciplinei persoanelor bisericeşti, cine să decidă: consistorul metropolitan şi congresul, alcătuit din preoţi şi mireni sau patriarhul şi sinodul episcopesc, sub prezidenţia lui?

În luptele, ce s'au dat, deputaţii din congres s'au grupat după

partidele politice, de cari Sârbi au destule. În congres au reprezentanţi partidul clerical, apoi partidul sârb independent, partidul radical şi liberal. Partidul sârb independent, identic cu coaliţia croato-sârbă, avea majoritatea în congres. Se înţelege, că aceste partide duceau cu sine ura şi agitaţia din viaţa politică şi în congres, dar totodată se nizuiau a asigura drepturi tot mai multe naţionale-culturale pentru poporul sârb. Aceasta însă nu-i convenea guvernului şi ca să pună capăt acestui curent, s'a folosit de pretextul politice şi de neregularităţile, ce s'ar fi constatat în administrarea averilor. Şi a dat putere Capilor bisericeşti, dintre cari cei mai mulţi, dar în deosebi patriarhul *Bogdanovici*, este aderentul celor de-a stăpânire şi cap plecat al tuturor guvernelor. Măsura, ce guvernul *Lukács* a luat-o, loveşte greu biserica sârbă naţională, o împedecă în creşterea şi dezvoltarea poporului în direcţie naţional-culturală şi prin arhierie ţine poporul sârbesc în un fel de dependenţă, chiar şi pe terenul politic.

Vina la aceasta o poartă şi Sârbi, căci prin introducerea politice în biserică, au dat pretext guvernului de-a se ingera în afacerile bisericeşti, şi sunt de vină arhieriei, cari la rândul lor făcând politică pe placul guvernului, ei înşişi au solicitat luarea măsurilor recente.

Acest eveniment petrecut în sinul bisericii sârbeşti ne dă şi nouă Românilor unele învăţăminte preţioase.

Avem şi noi, ca şi Sârbi o biserică ortodoxă cu constituţie. Diferinţa însă între cele două este, că pe când constituţia bisericească are baze solide şi e fixată, biserica sârbească n-a ajuns la acest rezultat. Au fost acolo împrejurări mai grele, n-au ştiut Sârbi folosi momentul potrivit ori n-au avut un Şaguna cu suflet mare? — e indiferent. Faptul e aşa. Constituţia noastră e fixată în lege şi n-are voie nici un ministru să o schimbe sau să o casseze după plac. Dar — şi aici biserica sârbă ne dă e-

xemplu — să nu ne încredem. Să ne repetăm în totdeauna în gând, adevărul cunoscut: în Ungaria totul e posibil! Şovinismul ne este duşman, şovinismul nu doarme şi pândeste spre a ne lovi. Să ferim biserica noastră de politică, de veleităţi şi frecări politice, fie în congrese şi sinoade, fie în guvernarea şi administrarea bisericii şi a averilor ei. Biserica să stea departe de politică şi să-şi împlinească în linişte înalta sa misiune spirituală-culturală. O ştiu aceasta prelaţii noştri şi factorii competenţi — afară de vicarul *Mangra* — şi urmează aceasta linie de conduită, dar totuşi e bine la anumite ocaziuni, cum e şi cazul cu biserica sârbească, să ne reîmprospătăm acest adevăr.

Din acest caz să vede din nou, cât de periculos ar fi pentru noi şi pentru biserica noastră a urma direcţia recomandată de perduţii neamului *Mangra*—*Vlaicu Arzen*—*Brote*.

Ei sunt matadorii nenorociţi, cari prin fiţuca „Deşteptarea” să încearcă a propaga ideea, că conducerea politică a poporului românesc să se încredinţeze arhieriei. Aceasta ar însemna a introduce de dreptul politică în biserică şi a aseri biserica guvernului. De aceea, învăţând din păţania altora, să respingem astfel de planuri personale şi desastroase. Dar nu numai atât. Trebuie noi credincioşi, să ferim totdeauna biserica de astfel de aventurieri politici, neîncerdinându-le nici cea mai mică parte la conducere, cum din nefericire s'a făcut cu *Mangra*. Ce ar fi însă, când unul ca *Mangra* ar avea mitra metropolitană pe cap?

Pare că îi vedem figura hădoasă stând cu barda în mână şi dând lovituri de subminare pomului viu al bisericii noastre.

Române, învăţă din păţania altora!

— sm. —

Intervenţie austro-ungară în favoarea Albanezilor catolici. Ziarul clerical „Oesterreich-Ungarn” cere o energică şi urgentă intervenţie a guvernului austro-ungar în favoarea albanezilor

catolici. Ziarul declară, că Austro-Ungaria n-are nici un fel de obligaţie nici faţă de Italia şi nici faţă de Turcia. Convenţia cu Italia nu mai e valabilă, de oarece Italia a declarat războiul fără a se sinchisi de părerea Austro-Ungariei. Faţă de Turcia monarhia de asemenea nu trebuie să aibă o atitudine cruţătoare. Austro-Ungaria e absolut liberă şi are datoria să intervie în mod energic şi să ceară la Constantinopol, ca să se înceteze orice acţiune militară în Albania şi să acorde acesteia autonomia.

Dacă guvernul turcesc nu ar aderă la aceasta, Austro-Ungaria trebuie să ocupe imediat *sandjakul Novi-Bazar* şi să meargă chiar mai departe ocupând *Djakova, Prizrend etc.* De asemenea Austro-Ungaria să lase mână liberă Rusiei în chestia *Dardanelor*. Momentul e favorabil; nici odată nu se va mai putea avea un asemenea prilej. De aceea trebuie să se procedeze de urgenţă.

Iarăşi «republicani» maghiari. O parte a studenţiei din Budapesta a aranjat ieri un banchet în onoarea presei maghiare, în decursul căruia s-au rostit discursuri, în cari s-au condamnat măsurile excepţionale luate faţă de unele din ziarele maghiare. Intre alţii a vorbit şi cunoscutul «republican» *Nagy György*, care a rugat studenţia să sprijinească mişcarea republicană. După ce îi s-a pus în vedere acest sprijin, studenţii au traversat unele străzi aclamând republica. Poliţia intervenind a pus pe fugă pe străşnicii «republicani» maghiari.

În jurul conferinţei internaţionale. Unele ziare vieneze vorbind de hotărârea ministrului de externe *Berchtold* de-a petrece vara în apropierea Venei, lansează ştirea, că *Berchtold* pregăteşte un proiect pentru convocarea unei conferinţe internaţionale, care să se ocupe cu libertatea navigaţiunii în Dardanele.

Conferenţa interparlamentară din Geneva. Grupul maghiar al uniunii interparlamentare a notificat biroului central al uniunii, că din cauza situaţiunii interne politice din Ungaria nu

Frumoasa lumii.

Mă încușă eterna îndoială, Că n'o să isprăvesc ce am început... Mărită fie mâna de cenuşă Din care te-ai născut; Mărită fie lumina ce ti-a dat În umedele gene înopţarea Şi soarele ce-ntâi ti-a luminat Cărarea.

Pământul s'a deschis să-ţi prăfulască Bogatul pâr cu neagra-i strălucire, Şi stelele pe ntinderea cerească Orbite de iubire, Topiră focul lor într-o scântie în ochii tăi de apururi orbitoare: Ossana tie, cea mai strălucită Muriitoare.

Putea-vei să-ţi desvâlui bucuria Ce-o simte fericitul ce te vede?... Pământul se cutremură de fâlă Şi nu îl vine-a crede, Că arida-i ţărână, sub uncalta Supremului artist, ar fi putut Să fie frumoşelilor eterne

Inceput.

O, treci senin! aşa nepăsătoare Şi-aşa nepăsător inseninată!...

Mădie-ţi forma ta şerpuitoare, Mădi-o şi-o arată, De-aci din praf la steaua solitară Ce scapără în noapte liniştită Nu-i farmec şi o floare nu e alta. Mai dorită.

Ion. Al.-George.

Constant Jacques.

Bomba.

Trad. de Valeriu Crişian.

Erau şapte inşi în pivniţa aceea jilavă şi întunecoasă. O aşa pradă toţi şapte, pentru care bucuroşi ar fi dat poliţia şi guvernatorul din Moscova bani cu feldera şi aurul cu miera. Dar cum le-ar fi trăznit bare-mi prin minte spectabililor domni, că ceata aceasta de oameni stau chiar în inima oraşului, în pivniţa palatului *Komniakov*, când datele oficiale mărturiseau sus şi tare, că toţi părtăşii la conjuraţie sunt deja departe de marea şi puternica Rusia. Fiindcă *Tredjakovski* şi *Ivanov* s-au refugiat în Paris, *Dimitri Donskoj* şi fraţii *Herzen* sunt în Londra supravegheaţi de poliţie, încât priveşte pe

Iourry apoi, cazul lui e şi mai interesant, fiindcă pe el toţi îl ţin de mort şi pace. Pe *Sonya* Curiet o ţin de o cetăţeană respectabilă, de căd trăeste la unchiul său *Mihail Prokovov*, dându-se astfel uitării tot trecutul ei de revoluţionară.

Societatea asta acum a condamnat la moarte pe generalul *Semirov*, guvernatorul Moscovei. Li vor arunca sub trăsură o bombă respectabilă.

Iourry la cuvântul. Are unele nedumeriri. Guvernatorul adoară mult pe copilul lui şi întotdeauna îl ia cu el la plimbare. Moară guvernatorul — puţin îi pasă, — dar trebuie cruţat băieţelul nevinovat.

— Să cruţăm pe puilul tigrului? — murmură *David Herzen*.

— Tovarăşilor, noi suntem aici judecători, iar nu tâlhari. Tot respectul acestei vieţi fragede.

— Scumpul copilaş! — oftă blândul *Tredjakovski*, care îl iubea foarte mult pe băieţel.

Dar *Sonya* striga, ca o viperă:

— *Iourry*, tu torni peste rezoluţiile noastre mursa sentimentelor. Ce ne pasă de mijloace, când privim scopul. Dacă scopul nostru ar cere, ca întreg oraşul să sboare în cer, nu putem

sta la îndoială. Duşmanii noştri oare, au milă de cei nevinovaţi? Cugetaţi-vă numai la fraţii noştri, pe cari i-au masacrat şi i-au pus grămadă. Şi eu am un băiat, un băiat, pe care acest om l'a făcut, să fie orfan. Oh, *Iourry*, dacă ai fi avut şi tu pe cineva, pe care îl iubeşti, şi ai fi văzut, cum merge la moarte şi i-ai fi simţit pe obrazul tău sângele lui cel cald, cum am simţit eu, atunci de sigur, că zdruncinarea aceea sufletească ti-ar fi învins frica.

— Aşa-i, drept are — zise *Donskoj*. — Acel copil nu poate fi piedeca executării hotărârilor noastre.

Scumpul copilaş! — repetă *Tredjakovski*, tocmai atunci când au hotărât prin sorţi, că cine să execute hotărârea.

Sonya! — strigă *Herzen*.

*

— Mamă, mamă, du-mă cu tine! Şi copilaşul *Mihail* cu o mişcare spontană s'a agăţat de gâtul mamei sale, dând astfel la o parte maşonul, ce-i ţinea mamă-sa în mână.

Sonya a îngâlbent gândindu-se la aceea, că bomba, pe care a ascuns-o în maşon, la întâia lovire ar fi putut exploda. Cu o mişcare bruscă l'a împins la o parte pe băiat, încât unchiul său

Prokovov, văzându-o ce face, a sărit întru apărarea băiatului.

— Drept are mititelul. Timpul e frumos, de ce nu-l iai cu tine?

Dar *Sonya* n'a voit să cedeze. Azi a fost ziua aceea, în care trebuia să ducă în îndeplinire sentinţa dictată lui *Semirov*. Guvernatorul va trece cu trăsura prin strada *Prizmenskaja* şi stând ea într-o grădină, va putea uşor să îndeplinească atentatul.

— I-a vino ncoace, mititelule, sărută-mă — îi zise *Sonya* cu o deosebită blândetă, cu totul contrară respingerii reci de mai înainte.

Dar copilul sta nemişcat pe genunchelul unchiuşului lui.

— Du-te de aci, urăto. Tutu mă ia şi pe mine cu el în parc, acolo de sigur mă voi întâlni iar cu bubu acela frumos şi cu tăticul lui, care m'a dus şi pe mine în trăsură aceea frumoasă.

— Ce vorbeşte băiatul ăsta? — întrebă *Sonya*.

— Ei, aceea e secretul nostru! — zise *Prokovov* râzând.

Ținăra femeie cu lacrimi în ochi privea copilul. Cum i-ar fi plăcut să-l mai strângă odată la sân şi să-l acopere cu sărutările ei fierbinţi, înainte

poate să participe la apropiata conferință interparlamentară din Geneva.

Epilog la anexarea Bosniei și Herțegovinei. Publicațiunea „Le Livre Noir” a publicat niște destăinuirii, cari au făcut mare senzație. Este vorba de o convenție secretă, care ar exista între Austro-Ungaria și Muntenegru și din care ar rezulta cum că în chestiunea anexării Bosniei și Herțegovinei acțiunea Serbiei a fost tradată și paralizată de Muntenegru.

În Muntenegru destăinuirea aceasta a făcut o impresie foarte puternică. Cercurile conducătoare muntenegrene au ținut să-i răspundă imediat. O telegramă sosită din Cetinje anunță, că ziarul „Cetinsky Vestnik” contestă autenticitatea documentului publicat de „Livre Noir” și spune că celor dela Belgrad le convine să răspundă asemenea zvonuri spre a putea arunca asupra altora vina dezastrului.

În realitate, spune ziarul muntenegrean, nu numai că Muntenegru n'a pus piedici acțiunii austriece, dar s'a declarat chiar gata să lupte până la ultima extremitate pentru evitarea anexării Bosniei și Herțegovinei.

Piedeca întru succesul acestei lupte a fost însăși Serbia, a cărei armată era într-o stare disperată și în nepuință de a se mișca.

Kossuth Francisc, reîntors la Budapesta dela băi, a declarat unui ziarist, că după cele petrecute în timpul din urmă nu mai poate fi vorba de pace. Opoziția va duce cea mai hotărâtă luptă în contra guvernului.

Externe. Știrile mai nouă sosită din Constantinopol pun în vedere apropiata dizolvare a camerei. În ședința de azi a camerei noul guvern își va desfășura programul și va prezenta un proiect de lege foarte sever, pe care, după toată probabilitatea, camera nu-l va vota. În cazul acesta cabinetul va dimisiona, pentru a fi din nou numit cu mandatul de-a dizolva camera.

O telegramă din Constantinopol comunică, că consulul italian a întrebat noul guvern, sub ce condițiuni s'ar putea încheia pacea. Ministrul de externe al Turciei a răspuns, că deocamdată nu poate fi vorba de încheierea unei păci.

Din România. La ministerul de industrie și comerț din România s'au reîntors în studiu convențiunile comerciale, pe care Argentina le are încheiate cu diferitele state; aceasta în vederea stabilirii unei baze de tratative pentru încheierea unei convenții cu România.

Sindicatul agricol al jud. Roman a organizat expoziții de vite și concursuri de arături însoțite de alergări de cai, la data și localitățile următoare: 15 Iulie s'a ținut la Borcești; 20 Iulie se va ține la Dămieniști; 22 Iulie, la Băcești și 29 Iulie la Băra. Uniunea Centrală a Sindicatelor Agricole a acordat aceluiași Sindicat o subvenție de 2000 lei spre a servi ca premii de acordat sătenilor, cari vor par-

ticipa la acele expoziții și concursuri. Fiecare din premiile ce se vor acorda din această sumă va purta denumirea de «Premiul Uniunii Centrale a Sindicatelor Agricole».

Valoarea totală a exportului românesc în 1910, după datele cuprinse în lucrarea oficială asupra comerțului exterior al României din acel an, a fost de 616.504.872 lei, față de 465.056.619 lei în 1909. Se constată, deci, un excedent de 151.448.253 lei în favoarea anului 1910. Cantitativ s'a înregistrat la export 4.488.628 tone, față de 3.297.254 tone în 1909. adică un milion 191.374 tone mai mult decât în 1909.

Episcopia gr.cat. maghiară și Propaganda fide.

D-nul Dr. P. Robescu, corespondentul ziarului „Românul” la Roma, publică o convorbire, pe care a avut-o zilele trecute în chestia episcopiei gr. cat. maghiare cu un prelat dela Propaganda fide din Roma. Cu toate că respectivul prelat, al cărui nume se retace din considerațiuni mai înalte, a fost cât se poate de rezervat, totuși a făcut unele interesante destăinuirii, cari privesc istoricul înființării episcopiei gr. cat. maghiare. Reținem din acest interview următoarele:

La observarea corespondentului, că tocmai Propaganda Fide s'a nu știe nimic despre înființarea episcopiei, prelatul a răspuns următoarele:

— **Papa a făcut totul, Papa cu Ambasadorul Austro-ungar; pe noi nu ne-a întrebat, nu am știut nimic.**

— **Mă rog, dar nu cred că numai Papa și ambasadorul au lucrat; trebuie să fi fost o a treia persoană cel puțin, care s'a...**

— **Ah, sigur, cardinalul secolar de stat; el știe, fără el nu se face nimic.**

— **Dar știți d-tră cât de mare lovitură s'a adus Românilor, știți câte parohii s'au rupt...**

— **Știu, știu tot; dar din nefericire nu am fost întrebați. Dacă s'ar fi cerut opinia Propagandei, va asigur că nu s'ar fi făcut nouă Dieceze.**

— **Mi-se pare extraordinar.**

— **Totul a fost secret, și pot să vă spun că, cu o zi înainte de publicarea buletenului, părintele Lucian al d-tră i se promisese că nu se va face nimic, când colo, după 24 de ore a apărut bula papală.**

— **A fost o... mistificare.**

— **Nu, zice zăbind prelatul, nu o mistificare, ci... un secret. Și chiar intervenirea monseniorilor Radu, tot unul de ai d-tră, i s'a promis că nu se va face, dar tot s'a făcut.**

A tăcut o clipă și s'a uitat în zare dus pe gânduri.

— **Știți că această lovitură dată Românilor din Ungaria, ar putea să aibă răsunet și în Regatul Român, unde este un Episcop catolic.**

— **Știu, știu prea bine! Oftă prelatul, și după publicarea buletenului, Episcopul din București a venit la Roma... Dar era prea târziu: a stat trei zile și a plecat fără nici un rezultat.**

— **Tot ceea ce-mi spuneți, Monseniore, mi-se pare extrem de curios. Atunci Papa, pentru ce a făcut aceasta, dacă nu s'a sfătuit cu nimeni?**

Mai întâi a zărit pe căzaci, cari veneau pe umăr cu carabina, după aceea pe cei patru cai prinși la trăsura, în care ședea guvernatorul. Nu era singur. Lângă el mai erau doi copilași... Încă câteva tropote de copită și trăsura era în nemijlocită apropiere. Ceasul a sunat. Cu o mișcare sigură a aruncat bomba.

— **Mihailu, scumpul meu băiat!**

Un glas se auzi când a căzut bomba pe pardoseală. Sonya a recunoscut pe băiatul ei. Copilul cel frumos din parc și tatăl lui, care avea o trăsura așa de frumoasă, era guvernatorul S-mirov...

O flacăară puternică, un zbierăt, ca de leu, o bubuitură teribilă, oamenii, cari se zbateau pe pământ și caii, creierii sleiți pe pârte și un lac de sânge în șant, care a văpsit pardoseala, și pe care îl zbea pe înec pământului...

— **S'a sfătuit cu secretarul său de stat și cu Ambasadorul Austro-ungar.**

— **Dar vi-se pare că este de ajuns, când este vorba de un popor?**

— **Ce să vă spun? Nu este de ajuns, negreșit, dar în cazul de față, prietănia a jucat cel mai mare rol.**

— **Prietănia Austriei cu Papatul?**

— **Tocmai! și prietănia... să te ferească Dumnezeu de el! Dacă nu le faci ceea ce cer, te amenință mai ales când îți spun că este rațiune de stat.**

— **Și acum, ce s'ar putea face?**

— **N'ași ști să vă spun precis; dar toată nădejdea, mi-se pare, că nu este decât în moștenitorul tronului Austriei.**

— **Credeți, Monseniore?**

— **Nu cred, dar spun că mi-se pare...**

De-ale episcopiei maghiare.

— **Un preot gr. cat. — Din Săcuime.**

«Un preot gr. cat.» un renegat, probabil ruten, face unele reflexii în «Világ» asupra episcopiei maghiare.

Guvernul — zice el — n'a avut scopul să întărească clericalismul prin noua episcopie. El a avut alte două scopuri. A avut întâi scopul să dea posibilitatea la îndestularea vieții sufletești a credincioșilor gr. cat. unguri, în limba care o vorbesc ei. Acest scop, judecând din punct de vedere bisericesc, a fost ajuns.

Alt scop a fost, să se realizeze ideea de stat maghiar cu rezultat bun, cu deosebire în ținuturile locale de Români. Pedeca cea mai mare a maghiarizării este folosirea limbii române ca limbă bisericească, ceea ce nu s'a întâmplat la Ruteni, pentru că preoții ruteni unguri au introdus, unde numai s'a putut, limba maghiară în biserică. De aci urmează, că poporul de pe plaiurile Sătmăruului, care s'a maghiarizat la port, la obiceiuri și în mare parte și la limbă, totuși se declară la sentiment de Român, pe când comuna tot din Sătmăr, cari stau sub obăduirea episcopiei rutene din Muncaci, sunt curat maghiare.

Priviți d. e. raporturile de naționalitate din Săvislău și Nagypeske. În amândouă satele locuitorii au fost Români din timpuri străvechi. Săvislău și acum e sat românesc, pe când Nagypeske e ungurească curat. Astfel e deosebirea între satele cari s'au ținut de dieceza Orăzii sau a Muncaciului.

Deosebirea acesteia foarte păgubitoare din punct de vedere național, trebuie să-i pună capăt noua episcopie, ai cărei preoți ne dau garanția, că-i vor împlini datorița. Să nu ugețe nimenea, că în munca aceasta va fi pedecă limba vetero-greacă, de oarece e sigur, că serviciu grecesc, afară de catedrala din Dorog, nu va fi nicăieri în dieceză...

Un preot bătrân necăjit din Săcuime ne scrie, că a fost trimis de Consistorul din Blaj la Români-Săcuim, fiind silit acum la bătrânețe să predice ungurește. Întreg tractul protopopesic al Treiscaunelor e dat episcopiei de maghiarizare. Bătrânul preot crede, că trebuie luate măsuri radicale, apoi — zice dânsul — cei de la Roma pot sufla în păsut.

Internatul școalelor medii rom. din Brașov.

Încă câteva săptămâni și internatul școalelor noastre medii, care se înalță mândru în strada Prundului, va sta gata să primească și să adăpostească în sânul său elevii, cari, mânați de dorul după carte românească, se vor înscrie la școalele noastre din Brașov.

Ziua deschiderii internatului, care este fixată pe 1 Sept. v., va deveni prin urmare o mare serbare românească, însemnând în dezvoltarea instituțiilor culturale din Brașov o nouă eră binefăcătoare, un nou pas pentru completarea creșterii românești a elevilor noștri. În același timp prin deschiderea internatului va cădea de pe sufletul unui număr mare de părinți o piatră grea, căci în urma lipsei de cvartier corespunzătoare în Brașov, s'a deschis în fine o importantă instituție de creștere și îngrijire, a elevilor care are menirea frumoasă să-i pună la adăpostul

tuturor mizeriilor îndurate în trecut.

Cu tot pesimismul unor oameni, cari considerau suma de 700 cor., recerută pentru întreținerea anuală a elevilor, de prea mare, astăzi putem constata cu bucurie, după informațiunile ce le avem din partea d-lui prof. I. Petrovici, directorul internatului, că numărul elevilor, cari au cerut primirea lor în internat a trecut peste 70. Prin urmare locurile din internat sunt aproape toate ocupate.

Din acest prilej îmbucurător credem de interes a da în următoarele unele dispozițiuni din regulamentul internatului, ca să învederăm și în modul acesta marile avantaje, și deosebita îngrijire, de cari se vor bucura viitorii interniști.

Organizațiunea Internatului.

Dreptul de nemijlocită inspecțiune în internat îl are directorul școalelor medii și un delegat ales pe câte un an de Eforia școlară. Ei cu profesorii-inspectorii (2) și cu directorul internatului constituie «Comisiunea de control», care va ține ședință în fiecare lună, va discuta asupra chestiunilor de educațiune fizică și morală a internatului și va controla alimentarea și toată viața internă a internatului. Presedintele acestei comisiuni este directorul școalelor. Toată conducerea nemijlocită a internatului o are «directorul internatului» pe care Eforia școlară îl alege pe cinci ani dintre profesorii definitivi (activi).

Datoria pedagogilor (profesorilor inspectorilor) este: a) Să ia masa împreună cu elevii; b) Să fie de față în salet de studiu în timpul, când elevii se pregătesc pentru lecțiile de mână, dându-le în caz de lipsă ajutor și stăruind, ca fiecare elev să-și învețe lecțiile. c) Dispun în cadrul ordinii de zi, când, unde și cum să se recreze elevii, fiind prezenți la jocurile și distracțiile lor, ce se aranjează corporativ.

De sănătatea elevilor se îngrijește în prima linie medicul școalelor, care cercetează odată pe săptămână pe toți elevii internatului, precum și în prima zi după vacanță și va veni la internat de câte ori va fi reclamat de cazuri mai grave. Medicul școalelor va controla din punct de vedere igienic toate locurile din internat și întreagă alimentarea.

Personalul de gospodărie și serviciu al internatului se compune din: o economă sau econom, o bucătăreasă sau bucătar, 2 servitoare, 3 servitori (dintre cari 1 portar), o garderobieră (și îngrijitoare de bolnavi). 1) un mașinist pentru calorifer.

Ordinea internă.

În internat se vor observa, afară de legile disciplinare ale școalei, încă următoarele dispozițiuni: a) Se va rostii o scurtă rugăciune înainte și după masă. b) Elevii vor da respectul cuvenit nu numai superiorilor, ci și personalului de serviciu, lăsându-l să-și facă datoria cu privire la ordine și curățenie, fără a dispune de el. Eventuale jalbe în contra serviciilor se vor adresa directorului. c) În contactul lor elevii să se considere ca frați în sânul unei familii mari, iertându-și reciproc micile greșeli făcute fără voie, respectând cei mici pe cei mari, cei mari dând pildă bună celor mici și stându-le într'ajutor la pregătirea lecțiilor. Nimenea nu-și poate lua satisfacție. Cine se simte ofensat, se va adresa profesorilor-inspectorii sau directorului. d) E strict oprit șomotul, alergatul pe trepte și în coridoare, conversația în oarele de studiu, stricarea mobilierului, murdăria și alte fapte rele, cari în loc de cultură ar dovedi barbarie și lipsa simțului de ordine.

Peste tot e imposibilă conviețuirea atâtor inși în același loc, dacă nu vor contribui cu toții la susținerea ordinii și a curățeniei. e) Îndeosebi aspru va fi pedepsa pentru fapte, cari ar putea zdruncina morală, sau ar primejdi sănătatea trupului. Cei vinovați de asemenea delicturi vor fi eliminați nu numai din internat, ci și din școală. f) Bani de buzunar se pot trimite de dreptul elevilor, dar se recomandă a nu trimite sume prea mari, cari ar putea da elevului îndemna să-și permită lux și disraciți neiertate. În caz de lipsă să se ceară informațiuni dela directorul internatului. g) Se vor confisca toate obiectele nefolositoare, sau primejdioase (d. e. arme), ce s'ar afla la elevi. h) Elevii nu au voie să vândă, să schimbe, sau să amaneze obiectele de cari dispun. i) Dacă s'ar ivi trebuințe

neprevăzute și elevii nu le-ar putea împlini, se pot adresa profesorilor-inspectorii, cari vor dispune după împrejurări, cu știrea și aprobarea directorului. l) A lua masa afară de internat (la cunoscuți sau la rude) nu se poate permite, decât cu aprobarea profesorilor-inspectorii. m) Cercetarea teatrului, concertelor, sau alte distracții cinste se permite numai sub conducerea unui profesor-inspector, sau a părinților; în cazul din urmă părinții vor însoți și leve atât la ieșire, cât și la întoarcere în internat.

Ocupațiunea de peste zi, timpul destănat pentru masă, distracție și repaus se normează prin ordinea de afășare în internat. Orice alte distracții posibile și admisibile se vor aranja cu știrea și aprobarea directorului (d. e. orchestre, jocuri gimnastice și de sport popular).

Nesocotirea acestor norme de ordine se va pedepsi, după natura cazului, cu dojană, cu detragerea unui le de mâncare, cu arest de casă, sau cu caz de lipsă și cu îndepărtare din internat. Pedepsa îndepărtării din internat implică în sine și îndepărtarea din școală. Toate celelalte pedepse aplică profesorii-inspectorii cu știrea directorului, sau chiar directorul. În cazuri excepționale, se poate aplica și pedepsa corporală față de elevii claselor inferioare. Transgresiunile și pedepsele se vor nota în matricula elevilor și în cazuri mai grave se vor înștiința și părinții.

Dispozițiuni sanitare.

Elevii bolnavi vor fi îngrijii în infirmeria internatului: medicul însă poate dispune, în cazuri mai grave, a bolnavului să fie transportat în spitalul orașului și să fie avizați părinții prin telegramă. Bolnavii de morbuți contagioase nu pot sta în infirmeria internatului. Tratatul medical se dă fără plată, medicamentele cad în sarcina părinților. Bolnavul nu poate fi cercetat de altul fără știrea medicului și a directorului. Pentru curățenia trupului elevii vor lua de 2 ori pe lună baie în internat.

Sborul lui Vlaicu la Deva.

Eri după încheierea foi am primit din Deva următoarele amănunte despre splendidul sbor al aviatorului nostru Aurel Vlaicu la Hațeg:

La sborul de ieri, Duminică, a asistat o lume, cum nu s'a mai pomenit prin părțile aceste. Au fost cel puțin 14—15000 de oameni, în majoritate țărani români, veniți în grupuri mari cu femei și copii din toate comunele ținutului Hațeg. Cu plăcere s'a remarcat un număr mare de streini, cari s'au alăturat la însuflețirea generală produsă de sborul lui Vlaicu. Un comitet aranjator în frunte cu inimosul avocat Dr. Victor Bontescu și ajutat cu multă prevenire de autoritățile locale, a susținut ordinea, astfel că nu s'a produs nici un incident supărător.

Sborul a durat timp de 50 minute și a stârnit un entuziasm de nedescris. Lumea plângea de bucurie și însuflețire. Timpul a fost splendid. Înlătimea atinsă de aviator, care a făcut cele mai admirabile evoluțiuni, a fost de 500 metri.

La aterizare mulțimea a făcut lui Vlaicu ovațiuni grandioase ducându-l în triumf în oraș.

Cor.

ȘTIRI.

— 17 Iulie v. 1912.

Turneul Bănuț. Primim știrea, că trupa artistică de sub conducerea d-lui Aurel P. Bănuț continuă cu succes misiunea culturală prin ținuturile locuite de Români. Cu toate acestea se simte ici colea o lipsă a cărețării de interes din partea unor intelectuali locali, ceea ce a indispus intrucâtva pe artiștii noștri, cari cu atâta însuflețire au luat asupra lor acest spoliat cultural în mijlocul poporului nostru. Am dori mult ca indiferența, pe care o semnalăm, să dispară, iar ca cei chemați să sprijinească moralicește și materialicește acest turneu cultural, să-și dea tot concursul lor în numele culturii neamului românesc.

Precum aflăm, trupa d-lui Bănuț va debuta în proximele zile în următoarele locuri:

Dacă aveți lipsă de MOBILE nu vi-le procurați până în luna lui Octomvrie. Atunci se deschide Filiala fabricii de mobile din Marosvásárhely

Széékely și Réti, în Brașov, Strada Porți Nr. 60.

Nr. 352 ex 1912 a. f. c. ș. d.

Publicare de concurs la știpendie și ajutoare școlare.

Escrim concurs la următoarele știpendie vacanțe pre anul școlastic următor 1012/13 din fondul central de știpendie din districtul Năsăudului.

I. Știpendie.

A) Știpendie din 600 coroane.

1. Pentru ascultători de drepturi 4 — știpendie (cursul 4 ani).
2. Pentru ascultători de filosofie și de la belearte 3 — știpendie (cursul 4 ani).
3. Pentru ascultători de medicină 3 — știpendie (cursul 5 ani).
4. Pentru ascultători de tehnică 2 — știpendie (cursul 4 ani).
5. Pentru ascultători de montanistică ori silvanistică de la academia montanistică și silvanistică din Șemăniț 1 — știpendie (cursul 3 ani).
6. Pentru ascultători de academii comerciale 1 știpendie (cursul 2 ani).
7. Pentru ascultători de la școli superioare de veterinărie 1 — știpendie (cursul 4 ani).
8. Pentru ascultători de școli superioare de agronomie (academia din Magyaróvár) 1 — știpendie (cursul 2 ani).
9. Pentru cei ce învață la institutul pedagogic (învățător, învățătoare) pentru școli civile 1. știpendie (cursul 3 ani).
10. Pentru ascultători la cursul de poștă și telegraf 1. știpendie (cursul 1 an).
11. Pentru ascultători la cursul administrativ comunal 2 — știpendie (cursul 1 an).

B) Știpendie de 300 coroane.

1. La școli de cadeți 3 — știpendie (cursul 4 ani).

C) Știpendie de 240 coroane.

1. Pentru cei ce învață prepararea de învățători (învățătoare) pentru școlile populare 5 știpendie (cursul 4 ani).

D) Știpendie de 60 coroane

1. Pentru învățăcei de la industrii 3 — știpendie.

Știpendiile școlare se conferesc pre întreg timpul de studiu prescrip pentru respectivul ram de studiu, știpendiile învățăceilor de industrii pre toată durata contractului de învățare.

Pentru depunerea rigoroasă se pot vota încă pre un an.

II. Ajutoare.

Pentru ajutoare ce se vor conferi pre anul școlastic 1012/13 stau la dispozițiune 10650 cor. fileri.

Ajutoare să dau celor cari frecventează institute de specialitate și cari ascultă studii, mai superioare din patrie precum și învățăceilor de industrie.

Ajutoare să pot conferi și prelângă știpendie. Mai de parte să pot conferi pentru depunerea de rigoroase și examene de calificare profesionale.

Ajutoare să conferesc numai din an în an.

Ajutoarele anuale în genere sunt mai mici decât suma știpendiilor statorite pentru acelaș ram de studiu, dar dacă ajutorul să conferesc pentru depunerea de rigoroase ori examene de calificare profesionale în acest caz nu poate fi mai mic decât suma de știpendiu.

III. Condițiuni de concurs.

1. Concurenții au să arete, că sunt fii legitimi de la părinți, cari au competență comunală în înțelesul legilor noastre (art. leg. XXII. din 1886) în oarecare din comunele țnătoare de fostul district al Năsăudului înscrise mai în jos. Acestea comune sunt următoarele:

1. Monor, 2. Gledin, 3. Șieut, 4. Nușfalău, 5. Sânt-loana, 6. Nepos, 7. Feldru, 8. Ilva-mică, 9. Sângerău-român, 10. Maier, 11. Rodna-veche, 12. Rodna-nouă, 13. Ilva-mare, 14. Măgura, 15. St.-Iosif, 16. Leg, 17. Năsăud, 18. Bichigiu, 19. Hordou, 20. Salva, 21. Romuli, 22. Telciu, 23. Găureni, 24. Sulpau, 25. Poieni, 26. Zagra, 27. Runc, 28. Mititei, 29. Mocod, 30. Parva, 31. Rebra-mare, 32. Rebrășoara, 33. Budacul-româna, 34. Ragla, 35. Borgo-Rus, 36. Borgo-Joseni, 37. Borgo-Mijloceni, 38. Borgo-Suseni, 39. Borgo-Prund, 40. Borgo-Bistrița, 41. Borgo-Tiha, 42. Borgo-Mureșeni, 53. Coșna, 44. Rușii-Munți și 45. Murăreni.

2. Nu pot concura aceia, cari au ajuns etatea de 24 ani, iar la știpendie pentru școli de cadeți acei, cari au împlinit deja anul al 17-lea de etate.

3. Acei, cari au absolvat deja mai înainte un al doilea ram de studiu ori măiestrie nu sunt îndreptățiți la aceste știpendie ori ajutoare.

4. Concurenții sunt datori să dovedească cu testimoniu medical că sunt capaci pentru continuarea studiilor.

5. Concurenții sunt datori să dovedească calificarea, ce să recere pentru singuraticile ramuri de studiu. Învățăcei de industrii au să arete testimoniu despre absolvarea alor 4 clase elementare.

Acei concurenți, cari sunt ascultători ordinari a unui curs de specialitate sunt datori să arete că în ultimul semestru au colozat cu succes din colegiurile principale ori întru cât după regulamentul de examene au fost datori a să supune la examenul prescrip în acest semestru, acela l-au despus cu succes.

6. La știpendie pot concura numai atari școlari, cari au dovedit purtare morală bună și cel puțin progres bun. La ajutor pot concura și cu progres destulitor.

7. Doi frați nu pot gusta deodată știpendiu din acest fond. Dacă un frate a căpătat știpendiu, ceilalți frați pot fi împărtașiți cu ajutor.

8. Acei, cari gustă știpendiu din vre o fundațiune privată ori publică în același timp nu pot câștiga din acest fond nici știpendiu nici ajutor.

9. Cel ce pentru purtare, ce lovește în moralitatea publică ori pentru calificare rea și-a percut știpendiu ori ajutorul gustat mai înainte, acela mai târziu nu poate concura nici la știpendiu și nici la ajutor.

IV. Adjustarea cererilor de concurs.

Sunt de a să adula următoarele testimoniu:

1. Testimoniu de competență comunală a tatălui său.
2. Carte de Botez.
3. Testimoniu școlastic recent.
4. Testimoniu medical.
5. Testimoniu comunal de avere.
6. La învățăcei de industrii contractul de învățare încheiat înainte autorității industriale.

V. Înaintea cererilor de concurs.

Cererile de concurs trebuie înaintate la comisiunea administratorilor de fondurile centrale școlare și de știpendie din districtul Năsăudului în Năsăud cel mult până la 10 August anul curent.

Cu privire la timpul înaintării la cererile sosite pre poștă este dător de ton ziua punerii pe poștă.

Cererile înaintate întârziate nu să iau în considerare.

Din sedința comisiunii administratorilor de fondurile centrale școlare și de știpendie din districtul Năsăudului ținută în Năsăud, la 26 Iulie 1912

Președinte.

Dr. Demetrie Ciuta m. p.

Secretar.

Dr. Nestor Simon m. p.

Tot locul cu umezeală se poate usca folosind

Watproof

Cel mai perfect preservativ a izolării apei suferane, uscare zidurilor și a fașadelor.

Garantăm pentru oricare lucrare.

Procedeu iute, sigur și cel mai ieftin.

Vânzare de Watproof numai la

Dușoiu & Leucă

Arhitecți, antreprenori de zidiri.

Brașov, Târgul Cailor 4. Telefon 238.

Strada Porții Nr. 51.

Nu scăpați ocazia!

Pentru sărbătorile de Paști, Rusali, sezonul de vară, a Vă aprovizionă cu haine de dame și bărbați de la firma

Frații Fischer

Brașov, Strada Porții Nr. 51.

Se pot cumpăra cele mai frumoase, moderne perde-

tiuri de dame de la	14 coroane în sus.
Pardeziuri elegante de fetițe	10 " " "
Pardeziuri fin modern de bărbați Raglan	20 " " "
Costume moderne	18 " " "
Costume pentru băieți	12 " " "
Costume pentru copii	4 " " "

Atragem atenția On. public asupra firmei.

166,9—50.

Strada Porții Nr. 51.

COVOARE LINOLEUM PERDELE

TELLMANN & SPEIL

Târgul Grâului Nr. 8.

Îngrijim și așezarea de Linoleum cu lucrători experți.
Lucrările de Linoleum în Hotel Coroana sunt executate de firma de sus.

= Ghiață artificială =

liferăm în fiecare zi.

= La dorință dusă acasă. =

Insoțirea Lăptăriei.

„Berea Pilsner Urquell”

Berea din berăria Pilsen, fondată la 1842, recomandată de autorități medicale e cele mai celebre, nu numai ca băutură recreatoare, ci ca bere foarte sănătoasă. Este acel produs pe a cărui calitate, puritate și gust se bazează renumele mondial al berei de pilsen.

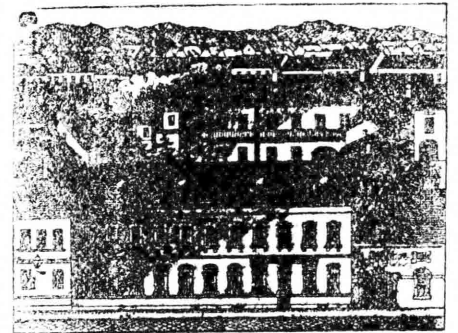
In Hotel Krone

se capătă de la cep și sticle
Prețul sticlei 40b. afară de Hotel.
De la 5 sticle în sus să trimite franco acasă

GEORGE FOITH & Cie

cea mai mare fabrică de tricotaj cu 120 lucrători.

Magazinul: Brașov, Strada Porții Nr. 24. — Telefon 353.

Specialități: ciorap, ciorom, articole de sport.

Pentru sezon recomandăm asortimentul bogat de cămăși pentru turiști, brăne, cravate, ciorapi de turiști.

Atelier tehnic dantistic

I. SOLE

BRAȘOV, Strada Vămii Nr. 19

Execută toate lucrările ce ocaz în bransa dantistică și cu preț moderat. — Specialist în coroană și pop.

Pacienții din provincie să sêrvesc în 24 oare.

102

Dacă totul este scump cumpărați cel puțin cu preț foarte ieftin
lucruri de porțelan.

În localul Johannissgasse No. 14, se vinde 1 wagon de

frumoase vase de porțelan
cu preț foarte ieftin.

Se vinde ori-ce vase de bucătărie, restaurant și cafenele.

Farfuri fine de porțelan se poate avea cu 16 — 24 filiri, cești de cafea și de ceai cu 10—16 „

Compoziție farfuriore pentru Sandwich ori-ce fel de vase, mașine pentru măcinat cafea ect. ect.

HOTEL KRONE.

Subscrisa direcțiune are onoarea a aduce la cunoștința On. public că **Marța, Joia, Sâmbăta și Duminica** va concerta **muzica militară sub conducerea capelmăistrului Maiwald** în frumoasa grădină a restaurantului. Începutul la 7 1/2 oare. Intrarea liberă. Afară de aceasta în fiecare Duminică concertă **muzica militară** de la 12 1/2 — 1 1/2. Intrarea liberă.

Cu toată stima

Direcțiunea.

De vânzare.

Din mână liberă Casele din strada orfanilor nr. 27. Zidire solidă cuprinzând 20 camere conduct de apă. În curte Magazin mare, grajd șopron, grădină în fundu curții. Pentru informații detaliate a se adresa la administrațiunea Gazetei.